

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget
vedtoges med 132 stemmer mod 7.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive til-
stillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

*Forespørgsel til udenrigsministeren og for-
svarsministeren af Victor Gram, Per Feder-
spiel, Ole Bjørn Kraft, Helge Larsen, Aksel
Larsen og Iver Poulsen.*

„Hvilke oplysninger kan regeringen
give om den seneste udvikling på det
udenrigs- og forsvarspolitiske område?“

**Ordføreren for forespørgerne (Victor
Gram):** De seneste måneder har været
præget af en udenrigspolitisk aktivitet, som
har skabt uro og bekymring, der også be-
rører os. Krisen omkring Berlin, den sovjet-
russiske politiske aktion over for Finland
og i samme forbindelse angrebene på de
øvrige nordiske lande, især Danmark, gør
det naturligt, at tinget tager denne situation
op til overvejelse.

Dette er baggrunden for partiernes fore-
spørgsel til udenrigsministeren og forsvars-
ministeren: „Hvilke oplysninger kan rege-
ringen give om den seneste udvikling på det
udenrigs- og forsvarspolitiske område?“

Udenrigsministeren (J. O. Krag): Når jeg
i dag som svar på den stillede forespørgsel
skal give en udenrigspolitisk redegørelse for
det høje folketing, gør jeg det i bevidstheden
om, at vi i disse måneder — godt 16 år efter
den anden store krigs ophør — lever i en
alvorlig og spændt international situation,
at den omkring Berlin skabte krise har fået
forgreninger, som også drager dele af Norden
ind i den kolde krigs atmosfære, og at de
vesteuropæiske lande under indtryk af det
pres, situationen stiller dem over for, og
under indtryk af de frygtelige farer, de nye

våben indebærer, søger sammen i et stadig
nærmere samarbejde, som også stiller Dan-
mark over for vigtige beslutninger.

Det forekommer mig, at der er noget
sørgeligt, ja, næsten selvmodsigende, i, at på
et tidspunkt, hvor Vesteuropa materielt er
inde i en velstandsudvikling, der overstiger
alt, hvad vore landes økonomiske historie
hidtil har opvist, og hvor vi synes at have
gode muligheder for med en fornuftig politik
og med freden som forudsætning at øge
denne velstand, tvinges vi til i stigende grad
at vende vore tanker mod noget andet: den
utryghed, som findes overalt, men ikke
mindst i Vesteuropa.

De vestlige landes forsvarsorganisation,
NATO, har nu bestået i 12 år. Det fore-
kommer mig, at organisationen i dette for-
holdsvis lange tidsrum — tre fjerdedele af
perioden siden krigen — har fungeret i god
overensstemmelse med sine formål. Det er
lykkedes at holde den samlede forsvars-
styrke på et niveau, som har formået i det
mindste at afbalancere Sovjetblokkens sam-
lede opbud af militær kraft; det er lykkedes
at undgå en ny storkrig, og intet område
inden for den vestlige forsvarspagt er blevet
genstand for angreb. Samtidig udvikler det
politiske samarbejde mellem forsvarspag-
tens lande sig i stadig mere tilfredsstillende
retning, omend en fælles udenrigspolitisk
linje i FN ikke har været opnåelig og næppe
heller i alle anliggender ville være ønskelig.
Gennem sin 12 år lange eksistens har
den forsvarsmæssige linje klart præget
forsvarsalliancens liv og handling.

Jeg kunne have lyst til her at bringe et
citater fra den kendte tyske historiker Golo
Mann, en søn af den berømte forfatter
Thomas Mann, der i denne måned har
skrevet en artikel i det britiske tidsskrift
Encounter — jeg beder den højtærede
formand om tilladelse til her og i det
følgende at bringe enkelte ganske korte
citater. Den tyske historiker skriver:

„NATO-sammenslutningen er ældre end
Vesttysklands tilslutning til den, og
Vesttysklands medlemskab har ikke

[Udenrigsministeren.]

mærkbart ændret dens karakter. Denne er forblevet defensiv: at forsvare det frie Europas 1949-grænser, ikke at rejse krav om tilbagevenden til tidligere grænser. Medens der i Eisenhoweradministrationens tidligste år kan have været tale om sådanne krav i vendinger som „befrielse“ eller at „rulle“ det kommunistiske område „tilbage“, blev der aldrig løbet nogen risiko eller truffet nogen foranstaltninger, selv da situationen råbte på handling især i 1956 (Budapest). Containment (d.v.s. inddæmning) var det virkelige mål for den vestlige politik, ikke befrielse.“

Jeg bringer kun dette citat, fordi det så skarpt karakteriserer NATO's defensive linje.

Det må være en konsekvens af enhver forsvarsalliance, der tager sigte på, at medlemmerne gensidigt skal yde hinanden så effektiv beskyttelse som muligt, at man forbereder det forsvarssamarbejde, der skal stå sin prøve, hvis alliancen eller et af dens medlemmer bliver genstand for et militært angreb.

For Danmarks vedkommende må dette føre med sig, at vi i god tid forbereder os på, at kommandoen over vore styrker bringes i samarbejde med andre NATO-lande, og at man gennem øvelser sikrer sig, at dette samarbejde kan fungere i praksis.

Det er i overensstemmelse med denne tankegang, at forhandlingerne om NATO-enhedskommandoen nu er ført til ende. Forsvarsministeren vil om lidt give en nærmere redegørelse for den ordning, regeringen agter at acceptere, og som i går blev forelagt for det udenrigspolitiske nævn. Jeg skal nøjes med nogle få bemærkninger.

Diskussionen om denne ordning forekommer mig at have overdrevet ordningens rækkevidde. I de danske forsvarsstyrkers daglige liv i fredstid vil ingen ændring mærkes; øvelserne har man jo haft længe, og først under krig skal kommandoen føres ud i livet. Det er fortsat den danske regering, der i overensstemmelse med reglerne i grundloven afgør, hvornår der skal anvendes væbnet magt, og dermed hvornår enhedskommandoen skal træde i funktion. Den nye ordning skaber heller ikke nogen ændring i den afvisende holdning, den

danske regering siden 1957 har taget til spørgsmålet om at modtage kernevåben til stationering her eller til anvendelse af danske styrker.

Lad mig tilføje, at det er hele Danmarks oprigtige håb, at vi aldrig vil blive stillet over for en så ulykkelig situation, at der i praksis bliver brug for den nye kommando-ordning.

Det er på denne baggrund ikke uden forundring, vi er blevet gjort bekendt med visse over for Danmark kritiske synspunkter fremsat af Sovjetunionens regering.

Sådanne synspunkter er dels kommet til udtryk i en henvendelse til den danske regering af 30. august i år, som blev besvaret i et dansk memorandum til Sovjetunionens regering af 7. oktober, dels i den note, Sovjetregeringen sendte Finland den 31. oktober.

I disse udtalelser beskylder Sovjetunionen vel ikke direkte Danmark for at ville krig — jeg ser endda til min glæde, at ministerpræsident Khrustjev for nylig udtrykkelig har anerkendt det danske folks utvivlsomme vilje til fred. Men dog antyder de nævnte udtalelser, at Danmark skulle være trådt i aggressionens tjeneste, at vi sammen med andre er med til at gøre Østersøområdet og Norden til et urocenter, og at vi er med til at øge krigstruslen i verden. Specielt ønsker man i forbindelse med NATO-enhedskommandoen at fremstille Danmark som et redskab for Den tyske Forbundsrepubliks påståede revanchistiske og militaristiske politik.

Som statsminister Kampmann tidligere har gjort det, må jeg ved denne lejlighed så kraftigt, jeg kan, tilbagevise disse påstande. Jeg må betegne dem som absurde, uden forbindelse med virkeligheden og uden rimelighed.

Danmark har lært af udviklingen, at vi lige så lidt som andre lande kan ligge ubevæbnede og ubeskyttede hen. Vi ønsker at forsvare os, og da vi ikke har kræfter til at gøre det alene, har vi tilsluttet os den vestlige forsvarsalliance NATO. Men dette er noget legitimt, som Sovjetunionen ikke kan bebrejde os. Vi har samme ret til at varetage vor sikkerhed, som Sovjetunionen har til at varetage sin, og Sovjetunionen lægger jo overordentlig stærk vægt på sine sikkerhedsproblemer og har opbygget et af ver-

[Udenrigsministeren.]

dens stærkeste militære kraftcentre omfattende våben af enhver teknisk mulig art, ligesom Sovjetunionen foretager stadige prøver og eksperimenter — også ved sprængning af kernevåben — for yderligere at styrke og udvide sin militære kraft. Sovjetunionen har samtidig som et led i sin sikkerhedspolitik tilvejebragt en omfattende alliance, nemlig Warszawapagten. Hvilke fælles kommandoordninger der findes inden for Warszawapagtens lande, har jeg intet kendskab til, og hvis man spurgte, ville man formentlig blive henvist til, at det var et internt anliggende. Den omstændighed, at vore kommandoordninger indgås i offentlighedens lys, burde ikke give anledning til mistænkeliggørelse.

Danske forsvarsforberedelser tilsigter først og fremmest at forebygge angrebshandlinger. Vor politik tilsigter fred for os selv som for vore naboer, herunder også fred på de have, der omgiver os. Vi forstår og respekterer Sovjetunionens ønske om at leve i sikkerhed inden for sine grænser, og vi mener at have krav på Sovjetunionens forståelse og respekt for Danmarks tilsvarende ønske.

Jeg ved, at Sovjetunionen i en drøftelse af disse problemer lægger vægt på Den tyske Forbundsrepublikks stilling.

Det kan imidlertid umuligt være den sovjetiske regerings alvorlige mening, at den nuværende vesttyske regering skulle nære ønsker om at indlede en tredje verdenskrig. Enhver tysk regering, der gjorde dette, ville dermed have henvist sit folk og sit land til den hårdest tænkelige skæbne. At den nuværende demokratiske tyske regering skulle nære sådanne hensigter, kan efter min sikre overbevisning ganske afvises.

Det er mig lige så umuligt at se, med hvilke militære magtmidler det nuværende Vesttyskland skulle kunne indlede en sådan tragedie. I denne vurdering må Sovjetunionens politiske og militære eksperter være enige, selv om man i den kommunistiske propaganda mener at have behov for at sige noget andet. Jeg synes i øvrigt, at der i den kendsgerning, at Forbundsrepublikkens samlede væbnede styrker er integreret i NATO, ligger et vigtigt bevis på Tysklands fredsvilje.

Såfremt Sovjetunionens frygt gælder et fremtidigt Tyskland, som ingen kender, må det være berettiget at anføre, at jo stærkere Tyskland i overensstemmelse med den tyske regerings og det tyske folks eget ønske bliver økonomisk, forsvarsmæssigt og politisk integreret, d. v. s. sammenvokset med det øvrige Vesteuropa og med den vestlige verden i det hele taget, i des større grad forebygger man, at en ukendt udvikling i fremtiden skulle føre dette skæbneomsuste land ind på et vildspor, der kunne blive dødsensfarligt for Tyskland selv, ja, for hele verden.

Jeg synes, man ved vurderingen af disse problemer skal mærke sig, at præsident Kennedy i et interview med Izvestias chefredaktør, hr. Adzubai, ifølge Izvestia skal have udtalt:

„Som jeg har fremhævet i FN, vil De Forenede Stater i overensstemmelse med sin politiske linje ikke give kernevåben til noget land, og jeg ønsker navnlig ikke at se, at Vesttyskland får sin egen kernevåbenindustri. Forbundskansler Adenauer erklærede i 1954, at noget sådant ikke ville ske. Det er fortsat hans regerings politik, og jeg mener, det er en fornuftig politik.“

Disse betragtninger fører mig ind på Berlin.

Jeg er ganske klar over, at Berlinkrisen ikke udelukkende drejer sig om Berlin, men finder dog, at det bør understreges, at Vestberlin ikke blot er et politisk knudepunkt, men også en stor by med 2 millioner levende mennesker, og at livet for disse mennesker i denne by dag for dag gøres mere problematisk, jo længere denne krise trækker ud.

Men også ud fra storpolitiske betragtninger må det nu være ønskeligt, at forhandlinger om Berlinkrisens afslutning kommer i gang. Sådanne forhandlinger må bl. a. dreje sig om, hvorledes Vestberlins frihed bedst kan sikres, og hvorledes adgangsrettighederne til Berlin bedst kan garanteres. I sit førnævnte interview med Izvestias chefredaktør har præsident Kennedy ifølge dette blad peget på muligheden af en international administration af tilfartsvejene til byen, så gods og personer uhindret kan køre frem og tilbage. „En sådan ordning“, sagde

[Udenrigsministeren.]

Kennedy, „ville kunne sikre freden i Europa i mange år.“

Jeg vil også gerne pege på den i FN af Danmark fremsatte tanke om at overflytte visse FN-organer til Berlin.

Der synes altså at være elementer nok til at indgå i en forhandlingsløsning om Berlin, og den sovjetiske fredsvilje vil under sådanne forhandlinger få en god anledning til at give sig et praktisk udtryk.

Et af de væsentligste dokumenter, der i år er kommet fra FN, er Dag Hammarskjölds indledning til årsberetningen, en slags status over verdensorganisationens muligheder, som han havde skrevet i august måned — så kort inden han omkom ved flyvekatastrofen i Afrika.

Det problem, der optog ham i denne indledning, var spørgsmålet om, hvad der ville blive FNs fremtid. Skulle de kræfter få overhånd, der blot vil gøre organisationen til en passiv forhandlingsmekanisme, der skal sikre, at ligevægten mellem magtblokkene opretholdes? I så fald mente Dag Hammarskjöld at FN-pagtens grundprincipper ville blive uopnåelige.

Han så det som FNs opgave, som han selv udtrykte det, at

„frelse de kommende generationer fra krigens svøbe“.

Målet bag FNs pagt måtte være et internationalt samfund, hvor — jeg bruger hans egne ord —

„tendenser til anarki i internationale forhold holdes i ave ved et system, der omfatter lige politiske rettigheder, lige økonomiske muligheder og rettens herredømme,“

og hvor

„anvendelsen af våben er bandlyst undtagen i nationernes fælles interesse“.

Dag Hammarskjöld var klar over disse måls utopiske karakter i vor nutidige situation. Han peger selv på, hvorledes det har været umuligt at finde en internationalt anerkendt definition på „angreb“, og han peger på, at medens FN-forsamlingens vedtagelser kun har henstillingens karakter, så skulle sikkerhedsrådets beslutninger være bindende for alle. Men i praksis har disse beslutninger ofte været uklare og ufuldstændige, og generalsekretæren har i af-

gørende situationer selv måttet bære ansvaret for at fortolke og udføre dem.

„Der findes“ — siger Hammarskjöld — „en tydelig modstrid mellem pagtens formål og den politiske praksis på det nuværende udviklingstrin“.

Den mulighed, Dag Hammarskjöld især argumenterede imod, var det sovjetiske forslag om at indføre et såkaldt trojkaprincip i sekretariatets ledelse, at erstatte generalsekretærens person med 3 repræsentanter for forskellige blokke eller grupper, som hver for sig havde veto mod enhver handling.

Dette spørgsmål blev gjort aktuelt, da Hammarskjölds efterfølger skulle findes. Dette lykkedes først efter lange forhandlinger, men heldigvis således, at Trojkaprincipet ikke blev indført. FN har stadig kun én generalsekretær. Valget faldt på burmeseren U Thant, som vi fra dansk side nærer fuld tillid til, og som vi ønsker bedst mulige vilkår for det vigtige arbejde, han skal udføre.

Det er givet, at det for Danmark må være en vigtig sag at støtte FNs udvikling henimod at blive det effektive redskab for en international retsorden bygget på respekt for trufne aftaler og vedtagelser. For et lille land vil kampen for ret og kampen for fred altid høre sammen.

Hammarskjölds advarende ord i hans sidste skriftlige arbejde bør imidlertid ikke gå i glemmebogen. Og når man iagttager FNs udvikling — også i indeværende samling — kan man ikke undgå at føle en vis bekymring. Man kan få en fornemmelse af, at FN driver henimod at præstere flere og flere vedtagelser om stadig større problemer, uden at der er en reel forhandlingsbaggrund for vedtagelserne, og uden at verdensorganisationens faktiske indflydelse står i forhold til antallet af beslutninger.

Hammarskjöld gør i førømtalte arbejde opmærksom på, hvorledes FN i mange år har været et brændpunkt for afrustningsbestræbelserne. Men han peger samtidig på, at nylige afrustningsforhandlinger er foregået enten uden for FN eller kun i løs tilknytning til organisationen. Dette begrundes han med, at det er et meget lille antal lande, der indtager nøglestillinger, når det gælder rustninger,

„så ethvert forsøg“ — skriver han — „på at nå til en beslutning af nogen

[Udenrigsministeren.]

praktisk værdi, der blev gjort på universel basis og ved afstemning, ville være virkningsløst, medmindre der først var opnået principiel enighed mellem de få stater, som har de største interesser på disse områder. Derfor må direkte forhandlinger mellem disse lande nødvendigvis være det første skridt, når der gennem FN skal findes en løsning“.

Jeg tror, disse ord af Dag Hammarskjöld har megen realitet. Som han selv siger det senere i samme skrift:

„Et sådant flertal (af medlemsstaterne) kan naturligvis ikke vente, at stormagterne — der har overlegen militær og økonomisk styrke — automatisk vil acceptere en flertalsbeslutning, når det drejer sig om spørgsmål af livsvigtig betydning for dem.“

Derfor tror jeg såvel i spørgsmålet om generel afrustning som i spørgsmål vedrørende kernevåben, at det, der har størst værdi, vil være at bringe stormagterne sammen til forhandling. Her ligger FN's virkelige opgave.

Men dette betyder naturligvis ikke, at FN's vedtagelser — som udtryk for en verdensomfattende opinion — er uden betydning. Danmark har da også deltaget aktivt i FN's arbejde på dette område.

Vi har i denne FN-samling set forslag om forbud mod kernevåbenforsøg, forslag om afsluttelse af en traktat om indstilling af forsøg, forslag om forbud mod videre udbredelse af kernevåben, forslag om en forbyggelse af anvendelsen af atomvåben og endelig et svensk forslag, der opfordrer generalsekretæren til at foretage et rundspørge blandt de ikke-atombesiddende magter om, under hvilke betingelser staterne vil være rede til at påtage sig konkrete forpligtelser vedrørende produktion og modtagelse af kernevåben.

Den opgave, disse mange forslag stiller verden over for, er lige så svær, som en løsning af opgaven er en nødvendighed, nemlig at omgærde videnskabens og teknikens hidtil største bedrift, frigørelsen af atomkraften, med sådanne internationalt bindende regler, at vi kan leve i tryghed med denne opfindelse og være sikre på, at dens udnyttelse alene kommer til anvendelse i fredens tjeneste — aldrig i krigens.

Den danske delegation ved FN har klart og tydeligt tilkendegivet vort ønske om, at forsøg med kernevåben bør ophøre. Dette skete først ved det initiativ, der førte til, at forsamlingen med overvældende flertal vedtog opfordringen til Sovjetunionen om at afstå fra gennemførelsen af sprængningen af 50 megatons bomben, og senere ved vor stemme til fordel for de af Indien, henholdsvis USA og England, fremsatte forslag. Med vor støtte til det sidste forslag har vi tilkendegivet vort principale ønske om, at forhandlingerne genoptages med henblik på afsluttelse af en traktat, der indeholder garantier imod forsøgenes genoptagelse. Vi stemte ligeledes for det svenske forslag, som jeg lige har omtalt.

Fra dansk side er tilbuddet om at åbne Grønland for international våbeninspektion som led i en gensidighedsaftale herom blevet gentaget, dog uden at der fra Sovjetunionens side er kommet nogen reaktion.

Det nedrustningsudvalg, den danske regering har nedsat, er gået i gang med arbejdet. I udvalget følger man nedrustningsproblemerne og har opmærksomheden henledt på, om der består reelle muligheder for et dansk initiativ. Under studiet af nedrustningsproblemerne vil man bl. a. studere de problemer, der er knyttet til international inspektion af visse områders forsvarsmidler og til kontrollen med givne aftalers overholdelse. Vi har den opfattelse, at disse problemers behandling er nært knyttet til spørgsmålet om afrustningsaftalers gennemfærlighed overhovedet. Det danske udvalg er i kontakt med det tilsvarende norske udvalg, således at man kan udveksle oplysninger og foretage en vis arbejdsdeling.

Vedrørende markedsplanerne kan jeg oplyse, at den 700 sider store embedsmandsundersøgelse nu i en lidt forkortet og mere håndterlig udgave er parat til at gå i trykken med henblik på offentliggørelse. Under arbejdet hermed er der blevet tilføjet et afsnit, der søger at belyse de vilkår, Danmark ville få, hvis vi holdt os uden for det udvidede fællesmarked, medens England og andre EFTA-lande blev deltagere. Jeg tror, det er vigtigt for meningsdannelsen her i landet at få denne situation belyst så klart som muligt.

Ved at stå uden for et fællesmarked,

[Udenrigsministeren.]

omfattende både de seks og England, ville Danmark blive reduceret til en andenrangs leverandør af landbrugsvarer og miste en afsætning, der kan befrygtes at bevirke meget store valutatab. Dette ville få særdeles ugunstige virkninger for hele erhvervsudviklingen — også for industrien, hvis fortsatte vækst ville være betinget af, at den samlede tilgang af fremmed valuta ikke svækkes. Såvel den høje beskæftigelse som byggeri og levelfod ville blive bragt i fare.

Man må ikke glemme, at Vesteuropa aftager 75 pct. af vor samlede eksport, og at man ved at stille Danmark uden for et præferenceområde, der omfatter begge vore hovedkunder, ville bringe vor økonomiske og sociale fremgang i alvorlig fare.

Det er i denne henseende oplysende, at selv et neutralt land som Sverige ikke overvejer at blive stående uden for det udvidede fællesmarked, men vil søge den nærmest mulige tilknytning, som vil være forenelig med landets neutralitet.

Danmarks forhandlinger med fællesmarkedet er nu indledt, og jeg har ikke meget at oplyse, som ikke i forvejen vil være offentligheden bekendt.

Under det seneste møde i Bruxelles fik vi tilsagn om at blive holdt underrettet om de landbrugsforhandlinger, der i øjeblikket foregår mellem de seks, og få lejlighed til at gøre danske synspunkter gældende. Allerede i den kommende uge skal jeg til et nyt møde herom i Bruxelles. At Danmark, hvis vi bliver medlem af fællesmarkedet, vil få fuld adgang til at gøre sin indflydelse gældende på landbrugsordningens videre udformning, er en selvfølge.

Ved forhandlingen med de seks' ministerråd og med kommissionen den 30. november blev der i øvrigt ikke taget stilling til de mange problemer, der blev rejst fra dansk side ved forhandlingsoplægget den 26. oktober.

Vore ønsker for industriens vedkommende om at anvende de reviderede toldsatser som basis for toldaftrapning og om lempelige overgangsordninger for den femtedel af dansk industri, der ellers kunne komme i vanskeligheder, vil indgå i de kommende forhandlinger.

Det samme gælder det danske ønske om

at bevare det fællesnordiske arbejdsmarked samt vore forbehold med hensyn til den fri kapitalbevægelse og vedrørende arbejdsmarkedet og de socialpolitiske bestemmelser.

Det er et dansk ønske, at vi fra den fri kapitalbevægelse i en periode opnår at kunne undtage handelen med aktier; for arbejdsmarked og socialpolitik er det indlysende, at vort beskæftigelsesniveau, vort lønniveau og vor høje sociale standard ikke skal kunne bringes i fare; vi ønsker i øvrigt bl. a. ved opfyldelse af pligten til at indføre lige løn for mænd og kvinder ved udførelsen af samme arbejde at kunne anvende den normale danske fremgangsmåde, at sådanne spørgsmål afgøres ved overenskomst og kun undtagelsesvis ved lov.

Der kan næppe herske tvivl om, at Danmarks evne til fortsatte sociale fremskridt vil afhænge af, at vi kommer med i det udvidede eruopæiske fællesmarked, hvis dette bliver en realitet. Ved at stå uden for et i øvrigt samarbejdende Europa ville Danmark gradvis lide så store økonomiske tab, at vi ville miste evnen til sociale fremskridt.

Jeg skal videre pege på, at vi i vort forhandlingsoplæg fremhævede, at der bestod problemer for fiskerierhvervet, og at Færøernes og Grønlands tilslutning ville kræve særlige arrangementer.

Den nærmest følgende fremgangsmåde vil nu blive, at vi fra dansk side snarest vil aflevere et memorandum vedrørende alle de forhold, der blev berørt under vort sidste møde med fællesskabet.

Samtidig udarbejder de seks et detaljeret spørgeskema til os, som vil blive lagt til grund for specialistdrøftelser, der vil blive indledt efter nytår. Herved forberedes næste ministermøde, der er fastsat til at finde sted den 6. februar. Fra da af skulle problemerne være så gennemarbejdede, at egentlige vilkårsforhandlinger skulle kunne tage fart. Denne forhandlingsprocedure er tilrettelagt således, at den stort set forløber parallelt med den tilsvarende britiske.

Om de britiske forhandlingers gang og tempo er det i øvrigt umuligt at spå. De befinder sig ligesom de danske på det indledende stadium; og at ikke mindst de britiske hensyn til Commonwealth vil volde store vanskeligheder, synes allerede nu at

[Udenrigsministeren.]

kunne forudses. Mellem den britiske og den danske forhandlingsdelegation er der den bedst mulige kontakt, ligesom vi stadig holder de øvrige EFTA-lande underrettet om vore forhandlinger.

I Danmark fulgte vi med anspændt ængstelse og med varm sympati for Finland de begivenheder, der førte til præsident Kekkonens rejse til Novosibirsk og til de aftaler, han på sit lands vegne traf med den sovjetiske ministerpræsident.

En bekymring af anden art på Nordens vegne har gjort sig gældende som følge af de forskelle, der i sommer var i de nordiske landes stilling til markedsplanerne. Her har der siden været en udvikling i gang, der skaber håb om bedre overensstemmelse i indstillingen — og dermed om et bedre grundlag for et fortsat samarbejde i disse anliggender.

Sverige har besluttet sig til allerede i denne måned at indgive sin ansøgning til fællesskabet om den nærmest mulige økonomiske associering, som vil være opnåelig uden at bringe den svenske neutralitet i fare. Norge har endnu ikke besluttet sig, men valget synes at stå mellem at søge fuldt medlemskab som Danmark eller associering som Sverige — at stå udenfor synes ikke at være nogen norsk mulighed. Island har endnu ikke afsluttet sine overvejelser, men vil formentlig betragte sig som stående over for samme valg som Norge.

Hvis forhandlingen med fællesskabet lykkes, så at disse fire nordiske lande opnår nære økonomiske forbindelser med fællesmarkedet og dermed med hinanden, skulle et godt grundlag være skabt for et fortsat og videre udbygget økonomisk samarbejde mellem de nordiske lande.

Hvis de fire landes forhandlinger på denne måde går i orden, må det være vor fælles pligt inden for fællesmarkedet at søge sådanne foranstaltninger gennemført, at Finlands handel vestpå ikke lider skade ved den nye ordning.

På Nordisk Råds møde til marts vil der foreligge forslag om at samle de hidtidige resultater af det nordiske samarbejde i en stor nordisk konvention. Spørgsmålet har allerede været foreløbigt behandlet på mødet mellem de nordiske statsministre og Nordisk

Råds præsidium i Hangö i november. Det er givet, at Danmark kan støtte dette forslag og medvirke til konventionens udarbejdelse og gennemførelse, idet det naturligvis vil blive forstået, at Danmark må tage forbehold over for sådanne bestemmelser, der kunne skabe vanskeligheder ved forhandlingerne med fællesmarkedet. Stående over for lignende forhandlinger vil andre nordiske lande have tilsvarende hensyn at tage.

Midt i en vanskelig tid, hvor de internationale problemer direkte berører også vore lande, må vi såvel i det nordiske som i det europæiske samarbejde i fællesskab med den øvrige frie verden søge vor frihed og fremtid bedst muligt betrygget.

Verdenssituationen er anspændt og ikke uden fare — men ej heller uden håb.

Forsvarsministeren (Poul Hansen): Inden jeg nærmere redegør for det forslag, der nu foreligger om oprettelse af en NATO-enhedskommando for den sydlige del af NATOs nordregion, et forslag, som regeringen er indstillet på at tiltræde, skal jeg kort omtale udviklingen af kommandoorganisationen inden for NATOs nordregion.

Efter Atlantpagtens oprettelse i 1949 vedtoges det i Det nordatlantiske Råd i efteråret 1950 at tilvejebringe en fælles europæisk forsvarsstyrke og etablere en europæisk NATO-kommando med en øverstkommanderende i spidsen. Hans organisation skulle omfatte de europæiske Atlantpagtstater og have kommandoansvaret over alle de hær-, flåde- og luftstyrker, der måtte blive overdraget til den øverstkommanderende til forsvar af Vesteuropa.

Ved rigsdagsbeslutninger i 1951 tiltrådte rigsdagen udnævnelsen af den øverstkommanderende, og rigsdagen bemyndigede regeringen til at træffe aftale om, hvilke styrker der i krigstilfælde kan tildeles den øverstkommanderende.

Under forhandlingerne i rigsdagen i 1951 blev det understreget — jeg tillader mig i denne forbindelse at henvise til bemærkningerne til rigsdagsbeslutning af 8. juni 1951, Rigsdagstidende 1950-51, tillæg A. sp. 7546-47 — at de operative danske forsvarsstyrker, der vil være til rådighed ved mobilisering, bør tildeles den øverstkommanderende i tilfælde af krig, men så-

[Forsvarsministeren.]

ledes at de anvendes til direkte forsvar af dansk territorium og adgangsvejene dertil. Samtidig udtaltes det, at lokalforsvaret og hjemmevernet tilsigtes undergivet ren national kommando.

Efter rigsdagsbeslutningernes vedtagelse meddelte den daværende regering NATO, at så godt som alle danske styrker i krigstilfælde ville blive tildelt den øverstkommanderende i Europa med den foran nævnte begrænsning, og der er ikke siden da sket nogen ændring heri.

Samtidig med oprettelsen af den europæiske øverstkommanderendes hovedkvarter, SHAPE, ved Paris oprettedes regionshovedkvarterer, herunder et hovedkvarter for nordregionen i Kolsås ved Oslo. Chefen for nordregionen har siden dens oprettelse været en højtstående britisk officer. Stillingen har fra 1. juli i år været besat med general Pyman.

Under chefen for nordregionen hører samtlige styrker i Norge, Danmark og Slesvig-Holsten. Kommandoorganisationen i nordregionen blev i 1951 fastlagt således:

Under chefen for nordregionen hører en chef for flyverstyrkerne i hele regionen, og denne stilling, der oprindeligt var besat med en amerikansk officer, er for tiden beklædt af den danske general Tage Andersen, idet det for et par år siden blev bestemt, at denne post fremtidig skulle skifte mellem Danmark og Norge. Under ham hører for Danmarks vedkommende chefen for flyvertaktisk kommando i Karup, der har den operative ledelse af det danske flyvevåben.

Under chefen for nordregionen hører dernæst en chef for flådestyrkerne i hele regionen, og denne stilling blev besat med en britisk søofficer.

For landstyrkernes vedkommende oprettedes ikke en fælles hærkommando i nordregionen, men derimod en norsk og en dansk/slesvig-holstensk kommando. Den danske hærchef blev inden for NATO-kommandosystemet fælles chef for de danske hærstyrker og hærstyrkerne i Slesvig-Holsten.

Efter at Vesttyskland i maj 1955 var blevet optaget i NATO og der efterhånden opbyggedes tyske styrker, rejstes der fra general Norstads side i 1956 ønske om etablering af et nærmere samarbejde mellem de tyske flådestyrker i Østersøen og de danske

flådestyrker. Baggrunden herfor var, at medens de danske flådestyrker henhører under nordregionen, hører de tyske flådestyrker under centralregionen, der i Kiel har en særlig NATO-kommando for centralregionens nordlige flådestyrker. Chefen for denne kommando var fra oprettelsen en engelsk admiral. I marts 1957 godkendte regeringen, at der oprettedes en planlægningsgruppe i Holtenau ved Kiel med chefen for centralregionens nordlige flådestyrker som formand og med deltagelse af amerikanske, engelske, franske, danske og tyske søofficerer. Denne planlægningsgruppe fik til opgave bl. a. at studere organisations- og kommandoforhold for NATO-forsvaret i Østersøen. Der blev herefter i 1958 fremsat forslag om oprettelse af en særlig flådekommando under chefen for nordregionen for danske og tyske flådestyrker i Østersøområdet, men forslaget blev ikke gennemført.

Da samarbejdet mellem de to landes flåder fortsat var til behandling i den nævnte planlægningsgruppe, blev det i 1959 — da den daværende chef for nordregionens flådestyrker fratrådte — bestemt, at der ikke skulle udnævnes nogen egentlig ny chef, men at chefen for centralregionens nordlige flådestyrker, på det tidspunkt den engelske admiral Townsend, i sin egenskab af formand for planlægningsgruppen i en krigssituation tillige skulle fungere som chef for flådestyrkerne i nordregionens sydlige del. Da den tyske admiral Wagner fra 1. juli 1961 afløste admiral Townsend som chef for flådestyrkerne i den nordlige del af centralregionen, overtog han også denne midlertidige dobbeltstilling. De danske flådestyrker henhører fortsat under nordkommandoen, idet admiral Wagner først i en krigssituation vil komme ind som mellemlid mellem chefen for nordregionen og chefen for søværnets operative kommando.

I sommeren 1960 rejste general Norstad på et skitse-mæssigt grundlag over for den danske regering spørgsmålet om en ændret kommandoorganisation for alle styrker i Danmark, Slesvig-Holsten og Østersøområdet og foreslog herunder oprettelse af en enhedskommando, og i slutningen af januar i år fremsendte general Norstad officielt til regeringen et forslag til ændret kom-

[Forsvarsministeren.]

mandoorganisation i nordregionens sydlige del. General Norstads plan blev behandlet i forsvarsstyrelsen, som udarbejdede en noget afvigende plan for en enhedskommandoordning. Efter at sagen havde været drøftet i regeringen, udsendtes erklæringen af 31. august, der dannede grundlag for de videre forhandlinger med general Norstad om denne sag.

En dansk delegation blev sendt til Paris til drøftelse af forskellige spørgsmål med general Norstads hovedkvarter, SHAPE. Delegationen havde den 8. september drøftelser med SHAPE om såvel general Norstads egen plan som om forsvarsstyrelsens plan, idet der var nogle uklarheder i general Norstads forslag, der skulle søges afklaret. Efter drøftelserne i SHAPE blev det klart, at forsvarsstyrelsens plan ville medføre sådanne ændringsforslag fra SHAPEs side, at planen hverken fra et dansk militært eller politisk synspunkt ville være acceptabel. Man vendte herefter tilbage til general Norstads forslag, der i mellemtiden var undergået forskellige ændringer, som tilgodeser danske hensyn, og på dette grundlag fandt der den 20.-22. november i nordregionens hovedkvarter i Kolsås detaljerede forhandlinger sted. I drøftelserne i nordregionens hovedkvarter, der blev ledet af general Pyman, opnåedes der enighed om en række principielle spørgsmål, herunder besættelse af stabsposter.

Rapporten fra forhandlingerne i Kolsås angiver den fuldstændige organisation af enhedskommandoen og tager stilling til de væsentlige spørgsmål i denne forbindelse. Den er nu tiltrådt af general Norstad, og den danske regering er som nævnt ligeledes indstillet på at godkende den.

Jeg skal herefter redegøre for den foreslåede kommandoorganisation m. v.

Der oprettes under chefen for nordregionen en enhedskommando omfattende hærstyrker, flådestyrker og flyverstyrker i Danmark og Slesvig-Holsten. Denne enhedskommando benævnes COMBALTAP.

Under chefen for enhedskommandoen oprettes fire kommandoer:

- 1) Chefen for landstyrkerne i Jylland og Slesvig-Holsten og på Fyn, heri ikke medregnet lokalforsvarsstyrker, hjemmeværnet og forsyningsenheder,
- 2) chefen for landstyrkerne på Sjælland og Bornholm,
- 3) chefen for flådestyrkerne og
- 4) chefen for flyverstyrkerne.

Chefen for enhedskommandoen skal permanent være dansk, og hans stabschef skal også være dansk. Til kommandoen knyttes en stedfortrædende chef, en såkaldt deputy, der skal være tysk.

Chefen for landstyrkerne i Jylland og Slesvig-Holsten skal være skiftevis dansk og tysk. I første omgang besættes chefsposten med en dansk officer, og hans stabschef skal være tysk. Der blev rejst spørgsmål om en stedfortrædende chef også til denne kommando, men dette spørgsmål er foreløbig udskudt.

Chefen for landstyrkerne på Sjælland og Bornholm skal permanent være dansk og hele hans stab også dansk.

Chefen for flådestyrkerne skal være skiftevis tysk og dansk. Chefsposten besættes i første omgang med en tysk officer, medens stabschefen bliver dansk.

Chefen for flyverstyrkerne skal være dansk, og stabschefen skal også være dansk, men der er åbnet mulighed for, at stabschefen på et senere tidspunkt kan blive tysk eller være af anden allieret nationalitet.

Chefen for enhedskommandoen udpeges af den danske regering efter forhandling med general Norstad, og derefter besættes de to andre poster, den stedfortrædende chef og stabschefen. Det er hensigten, at de ledende stillinger inden for kommandoorganisationen besættes for ca. 3 år ad gangen.

Under forhandlingerne i Kolsås drøftedes indgående fordelingen af officerer inden for de enkelte kommandostabe undtagen kom-

[Forsvarsministeren.]

mandoen for hærstyrkerne på Sjælland og Bornholm, der som nævnt bliver rent dansk. Der opnåedes enighed om en sådan besættelse af stabsposterne, at ca. $\frac{1}{3}$ af stabsofficererne bliver danske, $\frac{1}{3}$ tyske og $\frac{1}{3}$ officerer af tredje nationalitet. Det kan tilføjes, at tredjenationalitetsofficerer vil få en række vigtige poster som afdelingschefer inden for stabene i kommandosystemet. Som tredjenationalitetsofficerer påregnes officerer fra USA, England, Canada og Norge. I den rapport, der er sendt til general Norstad og den danske regering, er det endvidere anført, at der er enighed om, at alle hovedkvarterer søges tillagt fuld international status, og at der søges om NATO-fællesfinansiering af udgifterne for de integrerede hovedkvarterer.

Som det allerede er fremgået, vil dette kommandosystem kun gælde i krigstid og under fælles NATO-øvelser. De danske styrker vil, som jeg tidligere har nævnt, først blive stillet under NATOs ledelse i krigstilfælde, og det kan i denne forbindelse bemærkes, at forpligtelserne i henhold til Atlantpagten kun udløses i tilfælde af angreb som anført i den nordatlantiske traktats bestemmelser, men ikke i andre tilfælde af NATO-landes inddragelse i krigsriske konflikter.

Atlantpagtens artikel 5 pålægger medlemslandene at tage op til overvejelse, hvorledes og med hvilke styrker de vil komme et angrebet NATO-land til hjælp. Denne bestemmelse kan ikke forstås således, at landene automatisk skal anvende væbnet magt, og Danmark afgør således selv i overensstemmelse med grundlovens regler, hvornår der i henhold til pagtens forpligtelser skal anvendes væbnet magt. Danmark afgør ligeledes selv, fra hvilket tidspunkt de danske styrker skal stilles under NATOs kommandosystem.

Selv i krigstilfælde, hvor NATOs kommandosystem vil komme til at fungere, vil de enkelte enheder, divisioner eller flådeenheder, fortsat være under en national chef, idet det kun er den overordnede ledelse, der overgår til et allieret kommandoorgan. Der er ikke tale om en integrering af selve styrkerne, kun om kommandosystemet.

Som nævnt vil kommandosystemet kunne

blive benyttet under øvelser, men afholdelse af sådanne NATO-øvelser kræver, at ikke alene øvelserne, men også alle detaljerne i forvejen godkendes af den danske regering.

Som man vil have hørt af redegørelsen, bliver der tale om en fælles NATO-organisation, og den frygt for tysk dominans, som nogle steder er kommet til udtryk, er således ubegrundet. Det danske element og tredjenationalitets-elementet i stabene er overvejende, og på fire af de fem chefposter vil der til stadighed være en dansk officer. Den kommando, som får en tysk chef, vil have en dansk stabschef. Der er grund til at anerkende den imødekommethed over for danske synspunkter, som er vist under forhandlingerne.

Det er også fremgået af redegørelsen, at den foreslåede ændring af kommandosystemet hverken formelt eller reelt medfører nogen ændring i Danmarks ret til suverænt at afgøre, hvornår danske styrker underlægges NATO-kommandosystemet.

For så vidt er der derfor ingen grund til at gå ind på de betragtninger, der har været fremført i den offentlige debat om, at Danmark vil blive draget med ind, hvis det utrolige skulle ske, at Den tyske Forbundsrepublik selv påbegyndte en såkaldt revanchistisk krig. Men jeg vil alligevel benytte lejligheden til at påvise, hvor usandsynlig en sådan handlemåde vil være.

Selv om man ikke vil tro på, at det er tysk politik kun at gribe til våben i tilfælde af angreb, hvad jeg for mit vedkommende er overbevist om, må alene styrkeforholdet mellem på den ene side Forbundsrepublikkens landstyrker og flådestyrker og på den anden side de sovjetiske landstyrker blot i Østtyskland og de sovjetiske flådestyrker i Østersøen kunne overbevise enhver om, at en vesttysk angrebskrig ville være en umulighed.

Hertil kommer, at der ikke findes selvstændige højere tyske føringsstabe. Alle tyske styrker tildeles NATO allerede i fredstid, efterhånden som de opstilles, og føres af integrerede NATO-kommandoer. En anvendelse i krig af tyske styrker uden om NATO er således ikke mulig. Det må i denne forbindelse og set ud fra dette synspunkt anses for en yderligere betryggelse, at de tyske styrker indgår i NATOs kommandosystem i flere regioner og ikke blot i

[Forsvarsministeren.]

en enkelt. Jeg vil gerne i denne forbindelse ligesom udenrigsministeren henvise til det interview, som den amerikanske præsident, Kennedy, for nylig havde med chefredaktøren af det russiske blad Izvestia, hvor præsident Kennedy netop lagde vægt på, at den vesttyske hær er en del af NATO. Så længe Tysklands væbnede styrker er inkorporeret i NATO og NATO kontrolleres af 15 medlemslande, af hvilke ingen ønsker en ny krig, må det være sikkerhed nok for os alle, sagde præsidenten.

En dansk tiltræden af det nu foreliggende forslag til en enhedskommando medfører ingen ændring i den danske regerings stilling til oplagring af atomammunition på dansk område, ligesom vi fremdeles selv er herre over, om en sådan oplagring skal finde sted eller ej. Det vil formentlig være rigtigt i denne forbindelse at gøre nogle bemærkninger om atombevæbning til tyske NATO-styrker. Hvis der i dag oplagres atomvåben i Tyskland, kan det i henhold til amerikansk lovgivning kun ske under amerikansk kontrol. Det er ej heller tilladt Tyskland selv at fremstille atomvåben, idet Forbundsrepublikken ved tilslutning til Den vesteuropæiske Union den 3. oktober 1954 forpligtede sig til ikke på sit territorium at fremstille atomvåben, kemiske eller biologiske våben.

Over for spørgsmålet om, hvorvidt den amerikanske lovgivning ændres, således at der vil kunne tildeles atomvåben til Tyskland, må jeg igen henvise til præsident Kennedys interview i Izvestia, hvor han gav udtryk for, at Vesttyskland efter hans opfattelse ikke burde udstyres med atomvåben, en udtalelse, vi fra dansk side må hilse med tilfredshed.

I en pjeces udgivet i august 1960 af det tyske forsvar fremsattes ønske om atombæbning for de tyske enheder; men som det sikkert vil huskes, havde pjecen ikke formel politisk godkendelse. I den aftale om regeringssamarbejde, som er indgået mellem de to tyske koalitionspartier, siges det ifølge gengivelser i den tyske presse, at man bør tilstræbe en ordning, hvorved der tilsikres de europæiske NATO-medlemmer en medbestemmelsesret over atomladningers anvendelse, indtil man har etableret en NATO-ordning. Forbundsregeringen har alt-

så ikke fremsat noget ønske om at have selvstændig råderet over atomladninger, hvilket stemmer overens med de informationer, vi i øvrigt råder over.

Forud for det tidspunkt, da general Norstad fremsatte sin første skitse-mæssige plan, var der af og til i den tyske presse røster fremme om, at Danmark burde henføres under centralregionen.

Jeg har tidligere her i tinget behandlet dette synspunkt og skal tillade mig at henvise til Folketingstidende 1958-59 sp. 1096-97. Det vil heraf ses, at det ikke alene er et dansk militært synspunkt, men også general Norstads synspunkt, at regionsgrænsen ikke bør ændres. Noget sådant har da heller ikke været fremme i de forhandlinger, der har været ført om denne sag.

Det er således helt klart, at Danmark forbliver i nordregionen; men i forbindelse med oprettelsen af enhedskommandoen forestår der en omorganisering af de kommandoorganer, der hidtil har hørt under chefen for nordregionen.

Det er mig bekendt, at general Pyman har udarbejdet et forslag til ændring af kommandoorganisationsforholdene i Kolsås. Disse ændringsforslag vil selvfølgelig til sin tid blive forelagt de nationale myndigheder. Det har dog under forhandlingerne med general Norstad været en forudsætning såvel fra general Norstads som fra dansk side, at det egentlige flådehovedkvarter i Kolsås under chefen for nordregionen nedlægges, og at NATO-hovedkvarteret i København for danske hærstyrker og tyske hærstyrker i Slesvig-Holsten, kaldet COM-LANDENMARK, også nedlægges. Herudover har jeg forstået på general Pyman, at der forestår en yderligere omorganisering, der vil medføre en formindskelse af stabspersonellet.

Denne nedlæggelse af eksisterende hovedkvarterer og rationalisering af hovedkvarteret i Kolsås vil frigøre officerer, og ved overførsel af disse officerer til de hovedkvarterer, der nu skal oprettes, skulle der ikke opstå noget væsentligt behov for en udvidelse af stabspersonellet inden for den samlede nordregion. Til gengæld vil der blive indført et kommandosystem, der har rene kommandolinjer og kan virke effektivt, om det nogen sinde måtte blive sat i kraft.

[Forsvarsministeren.]

Det er blevet hævdet, at ændringerne i nordregionens kommandostruktur skulle tjene aggressive formål. Som allerede fremhævet af udenrigsministeren savner sådanne påstande ethvert grundlag. NATO-samarbejdet er rent defensivt, og der kan heller ikke herske tvivl om den danske befolknings indstilling i denne henseende.

Men vi har en klar interesse i at kunne værne vort eget område, og NATO har en lige så klar interesse i, at det danske område ikke går tabt. Det kan ikke være en trussel eller aggression mod nogen, at vi søger at disponere vore styrker og indrette deres ledelse således, at dette forsvarsformål bedst muligt opnås.

Ud fra et militært synspunkt og i betragtning af de geografiske forhold må forsvaret af Danmark og Slesvig-Holsten med omliggende farvande betragtes som én opgave, og det er derfor naturligt og må give det bedste resultat, at opgaven samles på én hånd. Det er begrundelsen for enhedskommandoen med én chef i toppen. Alle tre værn og såvel danske som tyske styrker skal deltage i forsvaret, og det er derfor naturligt, at indsatsen fra alle disse forskellige sider bliver koordineret og indøver samvirke allerede i fredstid. Hvis et fælles kommandosystem først skal etableres i tilfælde af krig, vil kostbar tid gå tabt. Specielt er der grund til at pege på, at både de danske og de tyske flådestyrker har forsvarsopgaver i den vestlige Østersø. Disse opgaver må nødvendigvis koordineres. Endvidere er der for landforsvarets vedkommende grund til at fremhæve, at forsvaret af Slesvig-Holsten har afgørende betydning for Jyllands forsvar. Hvis NATO-enhedskommandoen for Østersøområdet ikke kan etableres, kan det befrygtes, at der vil fremkomme forslag om at henlægge Slesvig-Holsten under NATOs centralregion, selv om det vil være en dårlig militær løsning. At der herigennem ville ske en farlig svækkelse af Jyllands forsvar, turde være indlysende.

Jeg skal til slut pege på, at det utvivlsomt også af hensyn til løsningen af forsvarsopgaverne i nordregionens nordlige del, Norge, vil være af stor betydning, at der sikres en rationel og effektiv ledelse og ko-

ordination af forsvaret af regionens sydlige del.

Det er regeringens hensigt straks efter denne debat at meddele general Norstad, at den danske regering kan godkende oprettelsen af en NATO-enhedskommando for den sydlige del af NATOs nordregion, og der vil så snart som muligt herefter blive foretaget udpegning af de officerer, der skal beklæde chefsposterne inden for det nye kommandosystem.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Mødet genoptages i dag kl. 13.

Mødet udsat kl. 11¹⁵.

Mødet genoptaget kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om vægtafgift af motorkøretøjer m. v.

I skrivelse af 6. d. m. anmoder ministeren for offentlige arbejder om, at der må blive valgt et nyt medlem til jernbanerådet i stedet for folketingsmand Teichert, der har ønsket at udtræde af dette.

Fra faglige og andre sammenslutninger samt fra private personer har jeg modtaget en række henvendelser angående sociale, handelspolitiske, forsvarsmæssige og andre spørgsmål. De nævnte henvendelser vil blive fremlagt til gennemsyn for medlemmerne i læseværelset.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Finansministeren (Hans R. Knudsen): Hermed tillader jeg mig for det høje ting